

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Departament Ubezpieczeń Społecznych
Dyrektor
Eliza Wiśniewska

DUS-II. 055.45.2026.MBu
Warszawa, dnia 7 września 2026 r.

Pan

Szanowny Panie,

działając na podstawie art. 13 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (Dz. U. z 2018 r. poz. 870), w związku z petycją w sprawie ustanowienia Rodzicielskiej Premii Emerytalnej oraz objęcia nią również obecnych emerytów, uprzejmie wyjaśniam, co następuje.

Jednym z podstawowych założeń reformy systemu emerytalnego, przeprowadzonej w 1999 r., było przywrócenie mu charakteru ubezpieczeniowego. Pozwalało to na automatyczne dostosowywanie kalkulacji przyszłych emerytur do zmian demograficznych (zasada zdefiniowanej składki) oraz zabezpieczenie długookresowej stabilności finansowej systemu. Stary system generował bowiem stale rosnący dług, który spadając na barki pracującego pokolenia ograniczał jego dochody z pracy i przedsiębiorczości, a tym samym spowalniał tempo wzrostu gospodarczego.

W ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 1749, ze zm., dalej: ustawa emerytalna) określającej zasady nabywania prawa do świadczeń typu ubezpieczeniowego, a więc świadczeń finansowanych i pozostających w związku z funduszem gromadzonym na ten cel ze składek osób ubezpieczonych – przyszłych świadczeniobiorców – przesłanki nabycia prawa do emerytury zostały sformułowane w sposób bezwzględnie obowiązujący. Emerytura zapewnia dochód osobom w podeszłym wieku i wobec tego jej przyznanie jest uzależnione wyłącznie od spełnienia przez ubezpieczonego ryzyka ubezpieczeniowego, jakim jest osiągnięcie określonego ustawowo wieku emerytalnego.

Podstawą ustalenia emerytury jest suma środków zewidencjonowanych na koncie i subkoncie w ZUS. Wysokość emerytury zależy od zwaloryzowanych kwot na obu kontach oraz od średniego dalszego trwania życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego. Zapewnia to dożywotnią wypłatę świadczeń z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (FUS), z gwarancją wypłaty minimalnego świadczenia, pod warunkiem posiadania określonego stażu ubezpieczeniowego.

Celem wprowadzanych regulacji ustawowych było ograniczenie ryzyk rzutujących na wysokość otrzymywanych w przyszłości emerytur, uniezależnienie ich wysokości od wahań na rynku kapitałowym, stworzenie warunków do wzrostu gospodarczego kraju, a więc w konsekwencji zapewnienie bezpieczeństwa wypłat emerytur przyszłym rocznikom świadczeniobiorców, w wysokości adekwatnej do wkładu włożonego do systemu emerytalnego.

W związku z powyższym wysokość emerytury dla osób ubezpieczonych, które urodziły się po 31 grudnia 1948 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych, zgodnie z art. 26 ustawy emerytalnej, ustala według nowych zasad. Oblicza ją, dzieląc tzw. podstawę obliczenia

emerytury przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku, w którym dana osoba przechodzi na emeryturę.

Podstawę obliczenia emerytury, zgodnie z art. 25 ust. 1 ustawy emerytalnej, stanowi suma:

- zwaloryzowanej kwoty składek na ubezpieczenie emerytalne zapisane na koncie osoby ubezpieczonej w ZUS - po 31 grudnia 1998 r. do końca miesiąca przed tym, w którym przysługuje wypłata emerytury,
- kwota środków zaewidencjonowanych na subkoncie z uwzględnieniem ich waloryzacji, oraz
- kwoty kapitału początkowego po waloryzacjach.

Tablice średniego dalszego trwania życia ogłasza, zgodnie z art. 26 ust. 4 ustawy emerytalnej, co roku w formie komunikatu (do 31 marca) Prezes Głównego Urzędu Statystycznego w Monitorze Polskim. Tablice te są podstawą do obliczenia emerytur na wnioski zgłoszone przez ubezpieczonych od 1 kwietnia danego roku do 31 marca następnego roku i są wspólne dla kobiet i mężczyzn.

Przyjęte rozwiązanie wynika z reformy ubezpieczeń społecznych, gdyż pozwala na automatyczne dostosowywanie kalkulacji przyszłych emerytur do zmian demograficznych oraz służy zabezpieczeniu długookresowej stabilności finansowej systemu.

W Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej stale prowadzone są poszukiwania najlepszych rozwiązań i modyfikacji systemu emerytalnego, w szczególności w zakresie niedyskryminowania rodziców obniżonym wymiarem świadczeń emerytalnych. Efektem tych prac jest m.in. nowelizacja przepisów dotyczących opieki nad dzieckiem dla pracowników przebywających na urlopie wychowawczym. Do 31 grudnia 1998 r. nie było obowiązku odprowadzania za te okresy składek - wliczano je do emerytury jako okresy nieskładkowe, co znacznie obniżało wysokość świadczenia. Dopiero od 1 stycznia 1999 r. za okres sprawowania opieki nad dzieckiem na urlopie wychowawczym pracownicy mają opłacane składki z budżetu państwa. Wprowadzona w maju 2015 r. nowelizacja ustawy emerytalnej dla osób urodzonych po 31 grudnia 1948 r. pozwala ponadto uwzględnić czas sprawowania opieki nad dzieckiem w trakcie urlopu wychowawczego oraz bezpłatnego (w systemie zabezpieczenia społecznego) w emeryturze (w kapitale początkowym), liczony jak okres składkowy niezależnie od tego, kiedy kobieta z niego korzystała. Oznacza to, że również kobiety, które wychowywały dzieci w latach 70-tych, 80-tych i 90-tych mogą skorzystać z przeliczenia, a zatem podwyższenia emerytury.

W obecnym stanie prawnym istnieją regulacje mające zrekompensować konieczność przerwania pracy z powodu sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem, choć nie przewidują one dodatkowego zwiększenia emerytury z tytułu urodzenia dzieci. Świadczenia emerytalno-rentowe mają bowiem charakter praw podmiotowych, nabytych przez osobę ubezpieczoną w związku z opłacaniem przez nią składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe.

W obowiązującym od 1 stycznia 1999 r. nowym systemie emerytalnym, określonym przepisami ustawy emerytalnej, źródłem finansowania świadczeń emerytalno-rentowych jest fundusz tworzony ze składek pracowników i pracodawców. Z systemu usunięto większość elementów nie ubezpieczeniowych i socjalnych, tak aby powiązać wysokość przyszłego świadczenia z sumą składek odprowadzanych od przychodów ubezpieczonego w całym okresie jego aktywności zawodowej.

Obecnie, na gruncie przepisów ustawy emerytalnej, wypłacane są jedynie dwa rodzaje dodatków – ~~dodatek pielęgnacyjny oraz dodatek dla sierot zupełnych~~. Obydwa są

świadczeniami o charakterze ubezpieczeniowym, związanymi z ryzykami ubezpieczeniowymi w postaci niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji oraz utraty żywiciela. Ich wypłata ma miejsce w sytuacji spełnienia wskazanych ryzyk, wiąże się też z obowiązkiem opłacania składki ubezpieczeniowej. Funkcjonujące dodatki do świadczeń emerytalno-rentowych są zatem powiązane z innymi świadczeniami, odrębnym ryzykiem i odrębnymi warunkami nabycia prawa do świadczenia.

W dyskusji nad wprowadzeniem zwiększeń emerytur czy dodatków emerytalnych dla rodziców pracujących i wychowujących dzieci nie można pominąć dostępnych wyników badań¹. W jednym z nich zapytano, czy emerytura kobiet i mężczyzn powinna być zwiększana wraz z liczbą wychowywanych dzieci (nie wskazano ich liczby granicznej). Większość badanych (46%) opowiedziała się przeciw takiemu rozwiązaniu. Jednocześnie obowiązujące rozwiązania, które obejmuje konstrukcja prawa do rodzicielskiego świadczenia uzupełniającego, tj. powiązania prawa do świadczenia w wysokości nieprzekraczającej kwoty emerytury minimalnej z wychowaniem co najmniej czwórki dzieci, popiera 57% respondentów.

Ze względu na fakt, że każda zmiana w systemie emerytalnym niesie ze sobą poważne konsekwencje finansowe i dotyczy wielu osób, propozycje nowych rozwiązań w tym obszarze są przed wprowadzeniem ich w życie skrupulatnie analizowane. W Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej nie są prowadzone prace, których celem byłoby włączenie do systemu emerytalnego nowych rozwiązań, wynikających z przedstawionej petycji. Wynika to z faktu, że przyjęte, obowiązujące rozwiązania wynikają z reformy ubezpieczeń społecznych, są z nią zgodne i właściwie regulują poruszoną w petycji tematykę, uwzględniając jednocześnie kwestie związane z rodzicielstwem (opłacanie składki emerytalnej za osoby przebywające na urlopie macierzyńskim czy wychowawczym). W związku z tym w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej nie są prowadzone prace legislacyjne w kierunku wskazanym w petycji.

Pouczenie

Zgodnie z art. 13 ust. 2 ustawy o petycjach, sposób załatwienia petycji nie może być przedmiotem skargi.

Z wyrazami szacunku

Eliza Wiśniewska
Dyrektor
Departamentu Ubezpieczeń Społecznych
/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/

Do wiadomości:

Biuro Dyrektora Generalnego.
Dot. petycji nr 182-2026

¹ Przyszłość systemu emerytalnego i sprawiedliwe rozwiązania. Raport z badań, IBRIS na zamówienie Centrum im. Ignacego Daszyńskiego, Warszawa 2022, [w:], Co to jest sprawiedliwa emerytura? Raport z badań, S. Gajewski, K. Duda, B. Machalica, Warszawa 2022, s. 28-29.